

محتوای نوشتاری کتاباقتصاد
سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

فصل اول
درس دوم: انتخاب نوع کسب و کار
نام طراح: مظفری

عنوان / موضوع: نوع کسب و کار

اهداف یادگیری:

آشنایی با انواع کسب و کار و سازمان تولید
مفهوم شراکت و شرکت را درک و مزایا و معایب شراکت و راه اندازی شرکت را بشناسیم تا اگر بخواهیم در آینده کسب و کاری را راه اندازی کنیم با اطلاعات کسب کرده و آشنایی با آنها در انتخاب نوع کسب و کار و سازمان تولید خود بهتر عمل کنیم تا نتایج بهتری کسب شود.

انتظارات پس از مطالعه:

- (سازمان تولید) را شناخته و بتوانیم آن را بررسی کنیم.
- مزایا و معایب کسب و کار شخصی را شناسایی کنیم
- مفهوم شراکت و شرکت را درک کنیم
- مزایا و معایب شراکت و راه اندازی شرکت را نیز بشناسیم؛ تا اگر در آینده کسب و کاری را راه اندازی کردیم، لااقل بدانیم که سازمان تولیدمان چگونه باید باشد.
- اهداف تاسیس شرکتهای تعاونی و موسسات غیر انتفاعی را میدانند.

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir

نکات مهم درس:

سازمان تولید

انواع کسب و کار

۱- کسب و کار شخصی ۲- شراکت ۳- شرکت ۴- تعاونی ۵- موسسات غیرانتفاعی و خیریه

خلاصه درس :

نوع اول: کسب و کار شخصی

کسب و کار شخصی، متعلق به یک نفر است. مشاغل خویش فرما مثل خرده‌فروشان تعمیرکاران خودرو و لوازم خانگی، بنگاه‌های معاملات ملکی صنعتگران خرد و هنرمندان، از این نوع هستند. در زمینه‌های تخصصی مانند پزشکی دندانپزشکی و کالت، حسابداری اغلب کسب و کارها شخصی هستند.

ویژگی های کسب و کار شخصی:

(۱) خویش فرما بودن یعنی خود اشتغال هستند. مثال (تعمیرکاران، بنگاه‌های ملکی، کشاورزان، وکالت و...)

(۲) اغلب کوچک مقیاسند ولی این، شرط اساسی نیست.

(۳) در همه نوع فعالیتی حضور دارند. (حتی در زمینه های تخصصی مانند وکالت و پزشکی)

نکته: در ایران بیشتر کسب و کارها شخصی و در بخش خدمات فعالیت دارند.

مزایای کسب و کار شخصی

- راه اندازی این کسب و کار آسان است
- هزینه ی کمی برای راه اندازی لازم است.
- مالکیت کامل سود
- انعطاف زمانی (هر زمان که بخواهد کار میکند ساعات کاری کاملاً در اختیار شماست)
- تصمیم گیرنده فقط خود شخص است در تصمیم گیری نیاز به موافقت یا عدم موافقت دیگران نیست
- فقط مالیات بر درآمد را شخص میپردازد.

معایب کسب و کار شخصی

- بار سنگین مسئولیت تنها بر عهده ی خود فرد است
- در تامین سرمایه ی لازم به تنهایی مشکل دارد.
- مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی ها و دعاوی (کشمکش) دارد.
- همیشه پیش بینی ها در مورد کسب و کار درست نیست.
- برای کسب مجوز با مشکل مواجه میشود.
- فروش و کسب درآمد مورد انتظار شخص نباشد.
- در انتخاب کارمندان و کارگرا ممکن است دچار اشتباه شوند.
- برای کسب درآمد و سود بیشتر ممکن است ساعات زیادی را به کار مشغول شود.

چگونه یک کسب و کار شخصی راه اندازی کنیم؟

- نام کسب و کارتان را ثبت کنید.
- قوانین و مقررات مربوط به آن زمینه را مطالعه کنید.
- برای گرفتن گواهی نامه یا پروانه فعالیت رسمی در آن زمینه اقدام کنید.
- اسناد مربوط به هزینه ها و درآمدها را حفظ کنید. این اسناد مبنای تعیین مالیات بر کسب و کار شماست.
- اگر کسی را برای کارتان به کار گرفتید، شما کارفرمای او هستید و باید حقوق او را طبق قانون کار پرداخت کنید و او را بیمه کنید.

نوع دوم: شراکت

ویژگی های کسب و کار شراکتی:

کسب و کاری که متعلق به دو نفر یا بیشتر است. که **شریک** نام دارد. (مانند برخی از مغازه ها رستورانها و پیمانکاران). در اینجا مالکیت فردی نیست.

هر کدام متناسب با سهم شان در سود و زیان کسب و کار، سهم هستند. درآمد حاصل از کار به نسبت توافقی بین شرکاء تقسیم میشود. و هر کدام از شرکاء مراقب و دلسوز این کسب و کار خواهند بود.

نکته: پس در شراکت حتما باید مسئولیتها و درآمدها تقسیم شود در غیر این صورت شراکت معنا ندارد.

بیشتر بدانیم

چگونه یک فعالیت شراکتی راه اندازی کنیم؟

کسب و کارهای شراکتی همانند کسب و کارهای شخصی بسیار آسان راه اندازی می شوند (گام های اولیه مشابه کسب و کار شخصی می باشد).

از جمله ثبت اسم

اخذ پروانه ها و مجوزها و ...

اسناد مربوط به هزینه ها و درآمدها را حفظ کرده زیرا مبنای است جهت تعیین مالیات کسب و کار شخصی گامی اضافی دارد و آن هم نگارش قرارداد شراکت بین افراد است.

در قراردادهای شراکت بین افراد، مواردی از جمله:

➤ حدود اختیار و وظایف افراد،

➤ نحوه تقسیم سود یا زیان

➤ حل اختلافات بین آنها

➤ تصمیم گیری در مورد انحلال و... مطرح می شود .

برای وجود این قرارداد، **الزامی قانونی وجود ندارد**

ولی از دو جهت داشتن قرارداد توصیه می شود:

- ۱- روشن شدن حقوق و تکالیف شرکاء ۲- در صورت **ثبت رسمی** قرارداد، عمل به محتوا **الزام قانونی پیدا می کند**.
با روشن شدن وظایف حق و حقوق کسی ضایع نمی شود و این آیه به این نکته اشاره دارد که:
لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُم بَيْنَكُم بِالْبَاطِلِ سورة نساء، آیه ۲۹ ای اهل ایمان مال یکدیگر را به ناحق نخورید.

مزایا و معایب کسب و کار شراکتی

معایب کسب و کار شراکتی:

- افزایش برخی هزینه ها ← هزینه کردن برای ۱-تنظیم قرارداد ۲- مشاوره حقوقی با وکیل
- مسئولیت نامحدود در مقابل بدهی ها و دعاوی
- به دلیل لزوم توافق با شرکا در هر زمینه ای آزادی عمل برای افراد محدود تر و تصمیم گیری سخت تر شده
- از دست رفتن برخی فرصتها به دلیل زمان بر بودن رسیدن به توافق جمعی
- اختلاف نظر شرکا در محیط کسب و کار

مزایای کسب و کار شراکتی:

- راه اندازی نسبتاً آسان
- دسترسی به منابع و سرمایه های مالی بزرگ تر
- تقسیم بار مسئولیت و افزایش توانایی ها
- استفاده از ظرفیت ذهنی دیگران (شرکای بیشتر به معنی مغزهای بیشتر و افزایش همفکری در تصمیم گیری)
- استفاده از روابط اجتماعی و نفوذ و موقعیت شریکها برای کسب منافع بیشتر

نوع سوم: شرکت

نکته مهم: پیچیده ترین و پرهزینه ترین نوع کسب و کار شرکت است.

• یک شرکت:

۱) شرکت کسب و کاری است که خودش **هویت قانونی** دارد یعنی قانون با یک شرکت، مشابه با یک فرد و یا انسان رفتار می کند

۲) شرکت ها حقوق و تعهدات خاصی دارند؛ (دقیقاً همانند آنچه که انسان ها انجام می دهند). برای مثال:

یک شرکت می تواند:

الف- دارایی داشته باشد، ب- با دیگر شرکت ها یا افراد وارد قرارداد شود ج- حتی علیه افراد شکایت کند و از طرف افراد مورد شکایت قرار بگیرد .

۳) دارایی هر شرکت به **تعداد معینی سهم** تقسیم می شود.

۴) هر کس با خرید سهام شرکت به **سهام دار آن** تبدیل می شود که

الف- به **اندازه سهامش مالکیت نسبی** آن را دارد ب- در **منافع و زیان** و **مسئولیت ها** به اندازه سهامش سهیم است

• سهم یک سند مالکیت است و نشان می دهد که :

۱- دارنده آن، بخشی از مالکیت شرکت (مالکیت نسبی) را در اختیار دارد ۲- در سود و زیان آن، شریک است؛

مثلاً اگر دارایی شرکتی به ۱۰۰,۰۰۰ سهم تقسیم شده باشد، سرمایه گذاری که ۱۰,۰۰۰ سهم آن را خریداری می کند،

مالک ۱۰ درصد شرکت است $\frac{10.000}{100.000} \times 100 = 10\%$ $\times 100 \rightarrow$ میزان سرمایه سرمایه گذار
کل سرمایه ی اولیه ی بنگاه

ایجاد یک شرکت:

شرکت واز جمله شرکت سهامی، **پرهزینه ترین** نوع کسب و کار است؛ زیرا

۱- شرکت سهامی از پول دیگران برای راه اندازی کارش استفاده می کند .

۲- دولت برای شرکت ها قوانینی دارد پذیرش و عمل به چنین قوانینی زمان بر و پرهزینه است.

دولت برای شرکت ها قوانینی دارد تا:

الف) به سرمایه گذاران برای سپردن سرمایه هایشان اطمینان بدهد

ب) کمک کند تا فریب نخورند.

۳- برای تشکیل شرکت به وکیل ومشاوره های حقوقی نیاز دارد که هزینه بر است.

چرا که وکیل (الف) اساسنامه شرکت و (ب) اسناد مورد نیاز تشکیل شرکت را آماده وتکمیل میکند.

اساسنامه شرکت چه مواردی را بیان میکند:

۱. که شرکت برای چه کسب و کاری تشکیل شده است

۲. سهام آن چه میزان است

۳. و چگونه تقسیم و فروخته می شود

۴. چگونه شرکت سرمایه اولیه خود را تامین می کند.

۵. چگونه سود و زیان تقسیم می شود

۶. سهام داران چه حقوق و مسئولیت هایی در شرکت دارند؛

۷. شرکت چگونه منحل می شود و...
www.my-dars.ir

ساختار یک شرکت سهامی:

سهامداران

هیئت مدیره

رئیس هیئت مدیره

مدیرعامل

مدیر اجرایی مدیر برنامه ریزی مدیرروابط عمومی مدیر امور اداری مدیر مالی

همین ساختار نشان دهنده ی پیچیدگی روابط در شرکتها است

مزایای ایجاد شرکت

- مسئولیت محدود برای سهام داران (ضرر و بدهی سهام داران محدود به میزان سهامشان است)
- امکان افزایش سرمایه و تأمین مالی بانکی (از طریق ۱-افزایش سهام داران ۲-افزایش سرمایه آنها ۳- وامهای بانکی)
- امکان رقابت بالاتر به دلیل مقیاس تولید بالا، امکان سرمایه گذاری بیشتر و قیمت پایین تر نسبت به رقبا
- تخصص گرایی بیشتر امکان جذب افراد توانمند تر در زمینه ی تخصصی و ویژه

معایب ایجاد شرکت

- هزینه های راه اندازی بالاتر
- تأخیر در تصمیم گیری
- افزایش پیچیدگی ها در رابطه مدیریت و مالکیت و موفقیت های غیر فردی
- تقسیم سود متناسب با مقدار سهامی که مالک آن هستند.
- مالیات بر درآمد مالیات بر سود شرکت
- قوانین پیچیده تر و گزارش دهی بیشتر

نوع چهارم: تعاونی ها

تعاونی کسب و کاری است که با هدف تأمین نیازمندیهای اعضا تشکیل می شود و به بهبود وضعیت اقتصادی آنها کمک می کند.

در تعاونی تولید:

- تعدادی تولیدکننده جهت بهره مندی از مزایای فعالیت های اقتصادی
- با مقیاس بزرگ، حجم و اندازه ی زیاد گرد هم می آیند تا
- با اقدامات جمعی منفعت خود را حداکثر کنند.

مثلاً تعاونی کشاورزی

عده ای از کشاورزان آن را تشکیل می دهند تا ۱- برای تهیه بذر مرغوب ۲- تهیه سموم و کود ۳- امکان بازاریابی، ۴- تبلیغات جمعی ۵- ایجاد زنجیره توزیع به آنها کمک کند.

مراحل راه اندازی تعاونی ها کم و بیش شبیهتهایی با شرکت ها دارند؛ اما تفاوت عمده ای با بقیه شرکتها دارد نحوه اداره آنها براساس هر نفر، یک رأی است؛ یعنی هر کدام از اعضا صرف نظر از اینکه چقدر از سرمایه تعاونی را تأمین کرده باشد، یک رأی خواهد داشت. اما توزیع سود احتمالی در پایان دوره به نسبت سرمایه هر عضو است.

نوع پنجم: مؤسسات غیر انتفاعی و خیریه

یک مؤسسه غیر انتفاعی نهادی قانونی است

که برای انجام مأموریتی غیر سودآور، یعنی با هدفی غیر تجاری شکل گرفته است.

این مأموریت ها اغلب زمینه های انسانی و اجتماعی دارند؛ مانند امور خیریه، آموزش، توسعه علمی و دینی، بهداشت و سلامت و... .

محدوده عمل گسترده ای دارند گاهی محلی و گاهی ملی و حتی جهانی است .

پاسخ تمرین ها و فعالیت های کتاب:

تفاوت انواع شرکت های سهامی عام و خاص، شرکت های تعاونی و شرکت های با مسئولیت محدود را بنویسید؟

شرکت سهامی عام: شرکت هایی که موسسین آنها قسمتی از سرمایه شرکت را از طریق فروش سهام به مردم تامین می

کنند، شرکت سهامی عام نامیده میشوند. به عبارت دیگر شرکت هایی که سهام آنها در دست عموم مردم باشد

شرکت خاص: شرکت هایی که تمام سرمایه آن در موقع تاسیس منحصرأ توسط موسسین تامین گردیده است. این گونه

شرکتها شرکت سهامی خاص نامیده می شوند. سهام این شرکتها در اختیار عموم نیست و تعداد محدودی از افراد

دارای سهام شرکت های سهامی خاص هستند* مهمترین تفاوت این دو شرکت - شرکت سهامی عام برای تامین سرمایه

اقدام به پذیره نویسی عمومی می نماید ولی شرکت سهامی خاص، حق مراجعه به عامه را ندارد.

شرکت با مسئولیت محدود، شرکتی است که بین دو یا چند نفر برای امور تجاری تشکیل شده و هر یک از شرکاء بدون

اینکه سرمایه به سهام یا قطعات سهام تقسیم شده باشد، فقط تا میزان سرمایه خود در شرکت مسئول قروض و تعهدات

شرکت است .

ساختار و شیوه ی تصمیم گیری در شرکت سهامی را تحلیل کنید.

به بیان ساده، ساختار شرکت به سه بخش که تحت عنوان ارکان شرکت از آنها یاد می کنیم، تقسیم می شوند.

مهم ترین بخش که وظیفه تصمیم گیری برعهده آن است، در قالب مجامع عمومی و با حضور سهامداران تشکیل می شود.

این بخش به اختصار رکن تصمیمی نام می گیرد. با تصمیمات مجامع مربوطه، افرادی از سهامداران به عنوان

عنوان مدیران شرکت انتخاب شده و رکن مدیریتی را تشکیل می دهند.

همچنین برای نظارت بر وضعیت مدیریت شرکت و بررسی تراز مالی نیز رکن سومی به نام رکن نظارتی در نظر گرفته شده

که شامل بازرسین اصلی و علی البدل می باشد که رکن نظارتی نام می گیرند.

ارکان سه گانه شرکت ممکن است از لحاظ تقدم و تاخر شکل گیری تفاوت هایی داشته باشند. اما در عین حال هر یک از

اجزای سازمان، کارکرد و نقش خود را در هماهنگی با سایر ارکان ایفا کرده و در نهایت عملکردشان در تعامل با یکدیگر

موجب پویایی شرکت خواهد شد.

مجامع عمومی همان اجتماع صاحبان سهام است، که به عنوان مرجع تصمیم گیری در شرکت به شمار می آید. دو رکن

دیگر شرکت مکلف به اجرای مصوبات رکن نخست هستند. به بیان دیگر ارکان مدیریتی و ناظر زیر مجموعه مجامع

هستند. صرف نظر از جایگاه متفاوت ارکان سه گانه، دارای تکالیف و مسئولیت های مجزا و متفاوتی هستند.

ایده کسب و کار شماره ۱: شخصی ایده کسب و کار شماره ۲: شراکتی ایده کسب و کار شماره ۳: دانش بنیان

ایده کسب و کار شماره ۴: غیر انتفاعی

فعالیت صفحه ۲۲ – برای هر کدام از موارد زیر چه نوع کسب و کاری (شخصی، شراکتی، شرکتی، غیرانتفاعی و تعاونی) را پیشنهاد می دهید؟ مزایا یا معایب آن چیست؟

حفاظت از دارایی های شخصی: شخصی

دریافت پاداش مستقیم تلاش ها: شخصی

الزامات گزارش دهی بیشتر: شرکت

عدم تقسیم سود با دیگری: شخصی

رفع مشکل تأمین سرمایه لازم برای شروع کسب و کار جدید: شراکت

راه اندازی آسان و آزادی عمل زیاد: شخصی

۲- برای هر یک از موارد زیر چه نوع کسب و کار (سازمان تولید) را توصیه می کنید؟

شرکتی جدید می خواهد مجموعه فروشگاه زنجیره ای از مواد غذایی سالم راه اندازی کند: شرکت

یکی از دانش آموختگان آشپزی می خواهد رستوران های زنجیره ای افتتاح کند: شخصی

نویسنده ای تصمیم می گیرد ادامه آخرین کتاب پر فروش خود را بنویسد: شخصی

گروهی از دوستان تصمیم می گیرند کسب و کاری بدون عبور از فرایندهای قانونی طولانی آغاز کنند: شراکت

گروهی از کشاورزان می خواهند برای خرید کود، دانه و سایر مواد مرتبط هزینه کنند و هزینه را در بین اعضا تقسیم کنند: تعاونی

گروهی از مهندسان جوان تصمیم گرفته اند لوازم خانگی با کیفیت بالا تولید کنند: شرکت

www.my-dars.ir